

Siðsøga

við Óla Jacobsen

KRISTIAN DJURHUUS 33. PARTUR

BYRJAÐI Í KOMMUNU- POLITIKKI

KRISTIAN DJURHUUS GJØRDIST EIN AV OKKARA KENDASTU LANDSPOLITIKKARUM. MEN HANN BYRJAÐI Í KOMMUNUPOLITIKKI Á TVØROYRI SAMA ÁR, SUM SONURIN EJLER VARÐ FØDDUR

Í 1926 varð Margretha aftur við barn, og hesa ferð hugsaðu vit, at tað kanska fór at gerast ein genta. Mamma, sum plagdi at vera hjálparfólk hjá jarðarmóðrini í Havn, bjóðaði Margrethu, at hon kundi koma til Tvøroyrar at hjálpa til, tá tíðin kom. Tað var Margretha takksom fyri. Hon fekk at vita, nær Margretha var sett at eiga, og hon kom nakrar dagar frammanundan.

Her vísti mamma ein góðan vilja, tí hon var bangin fyri at sigla, og hon var eisini ógvuliga ring av sjóverki.

Tá ið tað vóru gingnir tveir dagar yvir tíðina, helt mamma, at Margretha hevði mistikið seg, og at kanska einki fór at henda fyrr enn mánaðin eftir. So leingi kundi hon ikki lata pápa vera einsamallan heima. Men skil hevur kortini verið í Margrethu, tí triðja dagin vórðu boð send eftir jarðarmóðrini. Dagin eftir kom barnið í verðina. Eg var á skrivstovuni, tá kom mamma kom niður til mín og segði, at nú hevði eg fingið fjórða sonin, og so legði hon afturat: “Nú kunnu tit líka so gott halda uppát, tí hvussu nógv børn tit fáa, so blíva tað bara dreingir!”

Eg fór beinanvegin upp at ynskja Margrethu tillukku og at siggja mín lítla son. Hann hugdi so gløggur at mær, sum um hann var árgamal. Hann var ikki so stórur sum Erling, vígaði “bert” 9 pund. Erling var tá í Porkeri hjá Lars, mammubeiggja. Honum longdist illa at sleppa heim, men Lars hevði “mutrað” hann við einum 25 oyra. Hetta man vera fallið í góða jørð. Tá hann seinni var spurður, hvat hann hevði fingið, svaraði hann “eitt 25 oyra”.

Beskytteren lá tá á fjørðinum. Skiparin og nakrir yvirmenn koma á vitjan, og teir vildu fegnir heilsa uppá Margrethu. Hetta var nóg so tíðliga, men Margretha helt tað kortini vera í lagi.

Ein champagnuflóska varð opnað, men mammu dæmdi sera illa, at eg hevði útsett Margrethu fyri slíkt. Mamma fór aftur til Havnar tveir dagar eftir føðingina.

Vit bæði fóru nú at tosa um, hvat drongurin skuldi eita. Ommurnar og abbarnir vóru longu uppkallað, so nú stóðu vit meira frítt.

Vit hildu Ejler vera eitt fitt navn.

Vit gjørdur av at hava barna d ó p seinast í november. Vit bóðu umframt ætta r f ó l k næstovasta á Beskytteren, Wodschow, og Bennedsen, læraran, og Paula Dahl, lækna, um at vera gubbar.

Barnadópurin var settur at vera ein leygardag. Eg hevði avtalað við prestin, Gulak Jacobsen, at øll ljós í kirkjuni skuldu vera tendrað. Tað skuldi eisini vera orgulspæl. Presturin skuldi búgva hjá organistinum Matildu Mortensen. Hann avtalaði orgulspælið við hana.

Tá ið vit komu í kirkjuna, gjørdust vit bilsin av at siggja marinarar standa uppstillaðir undir leiðslu av einum yvirmanni í forkirkjuni. Vit vistu einki um tað frammanundan, men hetta var ein vælvild, sum sjefurin á Beskytteren vildi sýna okkum. Men hetta fall ikki í góða jørð hjá Matildu, sum helt hetta vera “sikke nakað forbannað snobbari”, og hon noktaði í fyrsta umfari at spæla. Men Gulak, prestur, fekk kortini tosað hana uppí lag.

Ejler varð doyptur í øllum góðum, og aftaná høvdu vit døgurða fyri so mongum gestum, sum pláss var fyri.

Uppí kommunupolitikk

Í 1926 kom eg eisini upp í kommunupolitikk. Lærarin Bennedsen, hevði fleiri ferðir sagt, at hann helt, at tað kundi vera tiltrongt við nýggjum kreftum í kommunustýrinum. Hann spurdi, um eg vildi lata meg stilla upp.

Sum sýslumaður hevði eg eisini eitt ávíst

Ejler, yngsti sonur Margrethu og Kristian Djurhuus

eftirlit við kommunustýrini í sýsluni. Eg hevði eisini rætt at vera hjástaddur á fundunum. Tað hevði eg eisini gjørt nakrar ferðir, tí hevði eg innlit í kommunustýrið á Tvøroyri. Tey fyrstu tvey árin hjá mær á Tvøroyri sótu stórkeypmennir Petur og Niels Juel Mortensen í kommunustýrinum. Har var eisini postavgreiðslumaðurin Nolsøe, politisturin Martin Christiansen og Johanna Mortensen, sum fyrr er umrødd í greinini um kvinnur í kommunupolitikki.

Petur Mortensen var formaður og leiddi kommununa alfaðirliga. Av limunum vóru tað bara tveir, sum tordu at vera í andstøðu, og tey vóru Martin og Johanna.

Eg hevði ta fatan, at kommunustýrið eins og alt annað í sóknini var roknað fyri at vera ein privat fyrirtøka hjá keypmanninum. Við árliku skattaálíkniningini býttu teir eftir egnu meting skattabyrðuna millum skattaborgararnar og eisini til sín sjálvar. Víst var figgjarætlanin lítil, men tað tyktist mær, at her var ov nógv av tilvild uppi í. Hetta var heldur ikki ókent í øðrum kommunum.

Í 1922 var kommunuval, og onkur nýggj fólk komu inn, sum H.C. Hansen, Hans hjá Karolinu. Hann kom við nakað av nýhugsan, men hetta munaði bara ov lítið.

Í 1926 var aftur val, og eg lat meg stilla upp. Tað var Bennedsen sum saman við monnum í Froðba sum skipaði uppstillingina av listanum, eg var á. Ein av stillarunum var politisturin Martin Christiansen.

Tað hevði altíð verið lítil undirtøka til kommunuval. Orsøkin var serliga tann, at vóru fólk í skattaefirstøðu, mistu tey valrættin.

Serstakt kommunuval

At hetta var eitt serligt kommunuval sást í Føroyatíðindi, sum skrivaði:

Sjældent eller aldrig har vistnok her paa Trangisvaag et Forstanderskabsvalg i den Grad sat Sindene i Bevægelse, som Tilfældet var med Valget i Onsdags. At Kampen vilde blive usædvanlig livlig, var allerede flere Dage i forvejen klart, og selve Dagen var Afholdshuset – hvor Valget fandt Sted – og hvad der var af Stakit i Nærheden, prydet med et utal Plakater, hvorpaa de forskellige Listers Tilhængere – i Vers og paa Prosa – talte ildnende til Borgerne; det var næsten som et af de store politiske Valgslag! I ivrigt diskuterende Klynger saas Grupper af Borgere overalt paa Gader og Stræder, men henad Aften, da Valget var vel overstaaet, gik naturligvis Medgang som Modgang op i den højere Enhed som en – solidt underbygget – Feststemning alene er i Stand til at skabe.

Tað vóru 248 atkvøður givnar á valinum. Listi C fekk 68 atkvøður, valdir vóru Richard B. Thomsen og Daniel J. Enni. Listi B fekk 62 atkvøður, valdir vóru Hans Jacob Lindberg og Peter M. Dam. Listi B fekk 60 atkvøður, valdir vóru Kristian Djurhuus og Daniel Joh. Lava. Listi E fekk 32 atkvøður og Johan Mortensen, keypmann, valdan. Listi D fekk 26 atkvøður og ongan valdan, sjálvt um sjálvur Gudmundur Mortensen var stillari.

Gjòrdist formaður

Á fyrsta fundi varð eg valdur til formann, og Johan Mortensen gjòrdist næstformaður.

Eg hevði annars skotið upp fyri Petur Mohr Dam, at listarnir hjá okkum báðum skuldu skipa ein ból. Men hesum var hann ikki hugaður fyri, um hann ikki sjálvur gjòrdist formaður.

Eg hevði frammanundan boðað frá, at eg vildi leiða kommunustýrið sakliga og uttan at fara í part við stríðandi partarnar á arbeiðsmarknaðinum. Men her var Petur Mohr Dam einsíðugt í parti við arbeiðararnar. Her vóru eisini flestar atkvøður at heinta.

Petur Mohr Dam fekk seinni sín stóra møguleika, tá ið Mortensen fyrirtøkan fór